UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Bc. Marcela Pokorná

Adopce na dálku na Haiti

Diplomová práce

V Olomouci

2026

Vedoucí práce: Mgr. Vojtěch Jochim

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Adopce na dálku na Haiti vypracovala samostatně a veškeré použité zdroje jsem uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 8. 4. 2026

Podpis studenta: ……

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce Mgr. Vojtěchu Jochimovi za trpělivost, odborné a cenné rady, které mi pomohly dokončit práci. Dále děkuji rodině a nejbližším přátelům za podporu a důvěru, kterou ve mně měli při psaní diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Bc. Marcela POKORNÁ**
Osobní číslo:	**R240541**
Studijní program:	**N0588A330005 Globální udržitelný rozvoj**
Specializace:	**Globální udržitelný rozvoj – specializace Mezinárodní rozvoj**
Téma práce:	**Adopce na dálku na Haiti**
Zadávající katedra:	**Katedra rozvojových a environmentálních studií**

Zásady pro vypracování

Tato diplomová práce se zabývá programem Adopce na dálku. V teoretické části představí relevantní kontext včetně historie programu, jeho rozšíření, úspěchů, problémů a dopadů na místní komunity. Praktická část pak za pomoci kvalitativních výzkumných metod představí perspektivu rodičů zapojených v programu, která následně může pomoci v jeho budoucím zlepšení.

Rozsah pracovní zprávy:	**10 – 15 tisíc slov**
Rozsah grafických prací:	**dle potřeby**
Forma zpracování diplomové práce:	**tištěná**

Seznam doporučené literatury:

ACHO. *Charita na Haiti* [online]. [cit. 2025-02-16]. Dostupné z: https://haiti.cz/o-nas/

EEKELEN, Willem van. *Revisiting child sponsorship programmes Tandfonline*. [online]. 2013 [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09614524.2013.790936?scroll=top&needAccess=true#d1e203

FIELDSON, Sara. *Little Cold Warriors: Child Sponsorship and International Affairs. Academic* [online]. 2014 [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://academic.oup.com/dh/article/38/2/240/355617?login=true#no-access-message#no-access-message

GLEWWE, Paul, 2014. Developing Hope: The Impact of International Child Sponsorship on Self-Esteem and Aspirations. Univerzita v San Franciscu [online]. [cit. 2025-02-16]. Dostupné z: https://repository.usfca.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=econ

ROSS, Phillip, 2021. Developing educational and vocational aspirations through International child sponsorship: Evidence from Kenya, Indonesia, and Mexico. *Sciencedirect* [online]. 2014 [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305750X20304630

WATSON, Brad, 2014. A Typology of Child Sponsorship Activity. *Springer Nature* [online]. 2014 [cit. 2025-02-23]. Dostupné z: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137309600_3

WATSON, Brad, 2014. Introduction to Key Issues in Child Sponsorship. Springer Nature [online]. [cit. 2025-02-16]. Dostupné z: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137309600_1

WATSON, Brad, 2014. The origins of international child sponsorship. Taylor a Francis [online]. [cit. 2025-02-16]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09614524.2015.1064362

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Vojtěch Jochim**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání diplomové práce: **10. března 2025**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2026**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Zdeněk Opršal, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 21. března 2025

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá adopcí na dálku. V teoretické části popisuje její historii a vývoj až po současnost, dopady programu, program Adopce na dálku na Haiti pod záštitou Arcidiecézní charity Olomouc, aktuální situaci na Haiti a motivace dárců zapojit se do pomoci druhým. V praktické části autorka zjišťuje motivace dárců zapojených do programu Adopce na dálku na Haiti v Olomouci prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů.

Klíčová slova:

Adopce na dálku, Haiti, motivace, altruismus, dopady pomoci, dárci, rozvojová země, Arcidiecézní charita Olomouc

Abstract:

This thesis deals with long-distance adoption. The theoretical part describes its history and development up to the present day, the impact of the program, the Long-Distance Adoption program in Haiti under the auspices of the Archdiocesan Charity of Olomouc, the current situation in Haiti, and the motivation of donors to get involved in helping others. In the practical part, the author investigates the motivations of donors involved in the Long-Distance Adoption program in Haiti in Olomouc through semi-structured interviews.

Key words:

Child sponsorship, Haiti, motivation, altruism, impact of aid, donors, developing country, Archdiocesan Charity Olomouc

Seznam zkratek:

ACHO – Arcidiecézní charita Olomouc

IOM – mezinárodní organizace pro migraci

OSN – Organizace spojených národů

UNICEF – Dětský fond OSN

WFP – světová potravinová organizace

WHO – světová zdravotnická organizace

Obsah

Úvod 10
Teoretická část 12
1. Vznik a vývoj konceptu adopce na dálku 12
1.1 Historie adopce na dálku 12
1.2 Současný stav adopce na dálku 15
2. Dopady adopce na dálku 17
3. Arcidiecézní charita Olomouc a aktuální situace na Haiti 19
3.1 Charita pro Haiti 19
3.2 Aktuální situace na Haiti 21
4. Motivace dárců k pomoci 24
4.1 Eudaimonické motivace dárců 24
4.2 Ekonomické motivace dárců 25
4.3 Sociální motivace dárců 26
Empirická část 28
5. Metodologie 28
5.1 Cíle práce 28
5.2 Metoda sběru dat a analýzy 29
5.3 Výzkumný vzorek 29
5.4 Limity výzkumu 30
6. Výsledky 31
6.1 Motivace 31
6.2 Výběr organizace 33
6.3 Prožívání podpory z pohledu dárce 34
7. Diskuze 35
Závěr 39
Přehled literatury: 40

Úvod

Téma diplomové práce je adopce na dálku na Haiti, které si autorka zvolila na základě čtyřleté zkušenosti v Arcidiecézní charitě Olomouc, kde pracovala v tomto programu pod vedením jeho zakladatele Mgr. Romana Musila, na kterého je odkazováno i během teoretické části.

Adopce na dálku je v současnosti jednou z nejrozšířenějších forem mezinárodní rozvojové pomoci zaměřené na děti. Podle dostupných odhadů je tímto způsobem po celém světě podporováno přibližně 10 milionů dětí a počet zapojených dárců v posledních desetiletích roste. Tento typ pomoci je považován za efektivní podporu vzdělávání a zdravotní péče u dětí v rozvojových zemích (Watson, 2014).

Programy adopce na dálku jsou nejčastěji hodnoceny z hlediska dopadů na sponzorované děti, jejich rodiny a místní komunity. Odborná literatura se věnuje především přínosům v oblasti vzdělávání, zdravotnictví či možným negativním důsledkům, jako je například prohlubování nerovností v komunitě. Naopak výrazně méně pozornosti je v odborné literatuře věnováno dárcům, na jejichž ochotě a dlouhodobém zapojení celý program stojí. Motivace dárců a subjektivní dopady jejich pomoci zůstávají v odborné literatuře spíše okrajovým tématem, přestože mohou zásadně ovlivňovat udržitelnost programů adopce na dálku.

Teoretická část je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První kapitola se věnuje základnímu popisu, vzniku a vývoji konceptu adopce na dálku. Zahrnuje největší milníky, koncept v současnosti včetně organizací, které se věnují adopci na dálku, a států, kde je pomoc nejrozšířenější. Druhá kapitola popisuje dopady adopce na dálku na adoptované děti, jejich rodiny i celé komunity. Porovnává pozitivní i negativní dopady a zahrnuje i kritiku na celý koncept. Ve třetí kapitole jsou shrnuty základní informace o Arcidiecézní charitě Olomouc a programu Adopce na dálku na Haiti, včetně jeho vzniku, vývoji a současné podobě. Autorka se v této kapitole věnuje i aktuální politické situaci na Haiti, která značně komplikuje bezproblémové fungování mezi Arcidiecézní charitou a přijímající zemí. Klíčové informace o této problematice autorce předal výše zmíněný vedoucí programu Mgr. Roman Musil. Poslední kapitola se věnuje motivacím dárce k pomoci – z hlediska eudaimonického, ekonomického a sociálního a vytváří teoretické východisko pro následnou empirickou část práce.

Praktická část práce zkoumá motivace dárců zapojit se do programu Adopce na dálku na Haiti realizovaného Arcidiecézní charitou Olomouc. Práce si klade za cíl zjistit, jaké motivace vedou dárce k zapojení do programu a jak sami vnímají dopady své pomoci. Autorka se zaměřuje na to, jakou roli v dárcovství hraje pocit osobního propojení s konkrétním dítětem, důvěra v organizaci, okolí dárce a jeho životní hodnoty. Empirická část práce je zpracována pomocí polostrukturovaných rozhovorů s adoptivními rodiči. Data jsou následně analyzována pomocí tematické analýzy.

Zkoumání motivací dárců není důležité pouze z akademického hlediska, ale také z hlediska praxe humanitárních organizací. Díky lepšímu porozumění tomu, proč se lidé rozhodují zapojit do programu adopce na dálku, může organizacím pomoci lépe nastavovat komunikaci s dárci a budovat dlouhodobou důvěru. Zároveň může přispět k hlubšímu pochopení sociálních, psychologických a ekonomických souvislostí dobročinnosti. Výsledky této práce mohou přinést nejen vhled do motivací konkrétních dárců zapojených do Adopce na dálku na Haiti pod záštitou Arcidiecézní charity Olomouc, ale také celkový pohled na individuální dárcovství v rámci mezinárodní rozvojové pomoci.

Teoretická část

1. Vznik a vývoj konceptu adopce na dálku

Adopce na dálku se řadí mezi dobročinnou pomoc, která umožňuje jednotlivcům nebo skupinám finančně podporovat dítě, rodinu nebo komunitu ve znevýhodněné oblasti, aniž by se podporovaný musel fyzicky přemisťovat do lokality dárce a naopak. Jedná se o specifický typ pomoci, který je založen na pravidelné finanční podpoře a určitém vztahu mezi dárcem a příjemcem pomoci (Wydick, 2013).

Pomoc probíhá zpravidla z rozvinutých, vysokopříjmových zemí do rozvojových, nízkopříjmových zemí. Cílem této formy pomoci je, mimo zajištění základních životních potřeb dětí, také zvýšení jejich šancí na lepší uplatnění v dospělosti a přerušení tzv. generační chudoby (Wydick, 2013).

Pomoc obvykle funguje formou pravidelných, nejčastěji měsíčních převodů finančních prostředků, které pokrývají zdravotní a vzdělávací potřeby jednotlivých dětí. V posledních letech se mnoho organizací přiklonilo k širšímu pojetí pomoci a část finančních prostředků směřuje do komunitních projektů. Tento posun reflektuje snahu organizací zamezit prohlubování nerovnosti uvnitř komunit, která může vznikat při podpoře jednotlivců (Rabbitts, 2012).

Součástí programu je také možnost komunikace mezi dárcem a podporovaným dítětem, a to prostřednictvím dopisů, fotografií či zasílání drobných dárků. Mnoho organizací nabízí dokonce i možnost návštěvy dítěte v rozvojové zemi (Rabbitts, 2012).

1.1 Historie adopce na dálku

Přestože nemá program Adopce na dálku jednoznačně doložený původ, existují archivní důkazy o podpoře chudých dětí již z počátku 19. století. V roce 1815 tři američtí misionáři působící v indické Bombaji napsali americkému výboru pro zahraniční mise dopis (American Board of Commissioners for Foreign Missions) s návrhem „nepřímého šíření křesťanství“ mezi chudé děti a sirotky. Jejich plán spočíval v tom, že by američtí dárci finančně podporovali děti

v misionářských domovech a školách, čímž by se kromě vzdělávání rozšiřoval i vliv amerických misionářů v britské kolonii. Tato raná podoba sponzorství nese výrazné rysy koloniálního myšlení: pomoc byla podmíněna přijetím západního modelu vzdělávání, hodnot a víry. Místní kulturní identity byly často vnímány jako méněcenné či překážející, a tak docházelo k jejich potlačování (Kaell, 2021).

Kritici dnes poukazují na to, že tato forma „pomoci“ často sloužila spíše jako prostředek k dosažení náboženských a geopolitických cílů než k nezávislému rozvoji komunit. Otázky vyvolává i role samotných sponzorů: nebyli vždy plně informováni o tom, že jejich příspěvky podporují nejen vzdělávání, ale i kulturní přetváření dětí ve prospěch západních mocností (Kaell, 2021).

Další významné milníky konceptu pocházejí z meziválečné doby. V roce 1919 zahájila britská organizace Save the Children a rakouská organizace Society of Friends Relief Mission humanitární pomoc zaměřenou na válečné sirotky. Tato pomoc, původně zamýšlená jako krátkodobá, se ukázala být efektivnější, pokud byla směřována přímo konkrétním dětem nebo skupinám dětí namísto plošného přerozdělování prostředků v celé zemi (Watson, 2014). Organizace Save the Children působí dodnes a pomáhá ve více než 100 zemích světa (Save the Children, 2025).

Konkretizace pomoci pokračovala v průběhu meziválečné a poválečné éry. V roce 1938 evangelista a novinář Bob Pierce v Číně daroval peníze malé dívce a slíbil, že jí bude pomáhat i nadále. Tato zkušenost ho později vedla k vytvoření širšího konceptu podpory dětí (Redner, 2015). O několik let později, v roce 1952, odletěl Everett Swanson jako vojenský kaplan do Jižní Koreje, kde byl zasažen pohledem na válečné sirotky. Jeho reakce na situaci přerostla v aktivní snahu o pomoc, která také přispěla k formování moderních adopčních programů (Compassion International, 2024).

V roce 1953 založil Bob Pierce organizaci World Vision, která původně sloužila jako prostředek k získávání finančních prostředků na podporu misijní práce. Jejím hlavním cílem bylo propojit šíření křesťanského poselství s praktickou pomocí dětem a dalším zranitelným skupinám obyvatelstva. V průběhu následujících let se činnost organizace rozšířila o systematickou přímou podporu dětí v dětských domovech a postupně se etablovala jako mezinárodní humanitární aktér. S rostoucím rozsahem působení se pomoc World Vision rozšířila do desítek

zemí světa, a kromě sponzorství dětí začala organizace realizovat i širší spektrum dobročinných a rozvojových aktivit. V současnosti je World Vision považována za největší křesťanskou neziskovou organizaci zaměřenou na pomoc dětem (Grem, 2021).

V 70. letech 20. století se programy sponzorství dětí začaly významně rozšiřovat, především díky rostoucímu zájmu veřejnosti o osudy dětí v Asii, Africe a dalších rozvojových regionech (Eekelen, 2013). Tento zájem byl významně podporován veřejnými kampaněmi a rozvojem mediální komunikace, které umožnily přiblížit konkrétní příběhy dětí širokému publiku. Například organizace World Vision v tomto období zavedla televizní pořad zaměřený na prezentaci individuálních příběhů podporovaných dětí, což přispělo ke zvýšení počtu dárců nejen v rámci této organizace, ale také u dalších mezinárodních aktérů, jako jsou ActionAid či Plan International (Redner, 2015).

V důsledku rostoucího vlivu masových médií pak tento trend pokračoval i v 80. letech. Díky jejich rozšíření a zvyšující se dostupnosti televizního vysílání bylo možné rychle a ve velkém měřítku zprostředkovávat informace o chudobě, přírodních katastrofách a dalších humanitárních krizích v rozvojových zemích (Eekelen, 2013). Významnou roli sehrály zejména televizní reportáže z humanitárních katastrof, mezi něž patřily například dramatické záběry hladomoru v Etiopii v letech 1983–1985, které výrazně ovlivnily veřejné vnímání globální chudoby (Bradley, 2023). Tato intenzivní medializace přispěla k nárůstu počtu neziskových organizací realizujících programy adopce na dálku a k dalšímu rozvoji celého modelu (Eekelen, 2013). Současně se do popředí zájmu dostávalo vzdělání jako klíčový nástroj v boji proti chudobě, což reflektovaly jak globálně působící organizace, například UNICEF, tak i evropské neziskové organizace. V tomto kontextu zahájila Charita Česká republika svůj program adopce na dálku v roce 1993 (Arcidiecézní charita Praha, n.d.).

V 90. letech 20. století začaly být některé neziskové organizace kritizovány za nedostatečnou transparentnost. Dárci často neměli přehled o tom, jak jejich příspěvky organizace skutečně využívají, neboť organizace poskytovaly pouze obecné informace (Brett, 2010). To vedlo k poklesu důvěry v adopční programy. Od té doby se začaly organizace zaměřovat na větší otevřenost. Docházelo k zavádění pravidelných reportů o výdajích a různých mechanismů zpětné kontroly, které umožňují dárcům ověřit si, jak jsou jejich prostředky rozdělovány (Chabbott, 2003). Například organizace Save the children zveřejňuje detailní rozpis příjmů a výdajů na svých webových stránkách (Save the children, n.d.). Plan International zveřejňuje

výroční zprávy, které obsahují i popis kontrolních procesů zajišťujících transparentnost (Plan International, n.d.). Některé organizace podléhají externím auditům, které ověřují, zda finanční prostředky skutečně pomáhají cílovým skupinám. V některých zemích existují i certifikace, které značí transparentní neziskovou organizaci (Plan International, n.d.).

1.2 Současný stav adopce na dálku

Ve 21. století si program prošel výraznými změnami. Jednu z nejvýznamnějších představuje využití digitálních technologií. V minulosti probíhal kontakt mezi dárcem a příjemcem pouze prostřednictvím dopisů, dnes se již běžně využívají e-maily a další online platformy. Některé organizace umožňují dárcům přístup do databáze, kde mohou sledovat informace o dítěti, jeho studijní výsledky, aktuální rodinnou situaci či zdravotní stav (Musil, 2025). Tyto změny zvýšily zájem dárců o adopci (Save the children, 2020). Pokrok v technologii pomohl i v komunikaci mezi zástupci z podporovaných komunit a organizací. Mgr. Musil v osobním rozhovoru popisuje, že je s místními v pravidelném kontaktu díky sociálním sítím – např. WhatsApp, Messenger. Zjednodušilo se také předávání dopisů, vysvědčení nebo obrázků; místní je dokážou naskenovat a přeposlat přímo na e-mail organizace, která poté materiály sdílí adoptivním rodičům (Musil, 2025).

I přes velký pokrok v technologiích a transparentnosti stále existují nedostatky, za které jsou organizace kritizovány. Například některé organizace mají dle kritiků příliš vysoké administrativní náklady, které snižují prostředky přímo směřující k chudým dětem (OECD, 2024). Například organizace Unbound uvádí, že v roce 2024 šlo na administrativní náklady 3.9 % (Unbound, 2025). Dalším problémem je ověřování pravdivosti informací, zejména v zemích, kde je obtížné zajistit objektivní monitoring – například v zemích, kde vláda nezveřejňuje úplná data o místních občanech (OECD, 2024). Jako budoucí řešení problémů se nabízí rozvoj nového modelu adopce na dálku, který by místo individuálního sponzorství dítěte zacílil na investici do celých komunit, čímž by se snížily administrativní náklady a zároveň by se zvýšila efektivita pomoci (Musil, 2025). K zajišťování pravdivých informací o toku financí by mohla pomoci technologie blockchain (Schmidt, 2017). Blockchain funguje jako decentralizovaná veřejně sdílená databáze, do které se zaznamenávají jednotlivé finanční toky do tzv. bloků. Každý záznam obsahuje informace o daru (komu, kolik a kdy byl dar odeslán)

a zároveň odkazuje na předchozí blok, což zajišťuje, že nikdo nemůže pozměnit historii daru, aniž by změna byla viditelná všem. Díky tomu jsou tyto záznamy transparentní a bezpečné, což zvyšuje důvěru dárců a umožňuje dárcům sledovat, kam jejich finance skutečně putují (Almaghrabi, 2022).

Programy adopce na dálku jsou nejčastěji realizovány v zemích subsaharské Afriky, jižní Asie a části Latinské Ameriky. Výběr těchto regionů není náhodný a souvisí s několika strukturálními faktory – typicky se jedná o oblasti s vysokým podílem obyvatelstva žijícího pod hranicí extrémní chudoby, omezeným přístupem ke vzdělání a zdravotní péči a vysokou mírou dětské podvýživy (UNICEF, 2025). Dalším významným faktorem je demografická struktura a počet osiřelých dětí. Například v subsaharské Africe žijí miliony dětí, které přišly o jednoho nebo oba rodiče, často v důsledku epidemie HIV/AIDS. Přestože většina těchto dětí zůstává u příbuzných, jejich ekonomická situace není příznivá a negativně to ovlivňuje jejich přístup ke vzdělání a zdravotní péči (UNAIDS, 2023). Proto je adopce na dálku vhodnou možností, jak zkvalitnit jejich život a poskytnout jim vzdělání (Nadace Mezinárodní potřeby, 2022). Současně se ve většině případů jedná o země, jejichž vlády umožňují působení zahraničních neziskových organizací a kde existuje alespoň minimálně stabilní institucionální rámec pro realizaci rozvojových projektů (UNICEF, 2025).

Programy adopce na dálku obvykle fungují na principu pravidelné finanční podpory, kterou zprostředkovává nezisková organizace mezi dárcem a dítětem. Finanční prostředky nejsou ve většině případů předávány přímo dítěti, ale jsou využívány na pokrytí školného, školních pomůcek, zdravotní péče či komunitních projektů (Wydick, 2013). Wydick (2013) ve své studii prokazuje, že děti zapojené do programu dosahují vyšší úrovně vzdělání a mají vyšší pravděpodobnost zaměstnání v dospělosti než nesponzorované děti ze srovnatelných podmínek. Děti jsou do programů obvykle vybírány na základě socioekonomických kritérií – například příjmové situace domácnosti, počtu nezaopatřených dětí v rodině, zdravotního stavu nebo přístupu ke vzdělání. Podpora je zpravidla poskytována do dosažení určitého věku (často do ukončení základního či středního vzdělání) (Wydick, 2013).

Ačkoliv nejsou dostupné přesné statistiky o počtu adoptovaných dětí, Watson ve své publikaci z roku 2014 odhaduje 8–12 milionů dětí po celém světě (Watson, 2014). Mezi největší světové organizace, které se zaměřují na adopci na dálku patří: World Vision, Compassion International a Save the children.

World Vision je křesťanská nevládní organizace, která dle vlastních reportů podporuje více než 3,5 milionů dětí ve více než 100 zemích světa (World vision, 2025). Compassion International je nadace, která pod záštitou evangelické církve pomáhá chudým dětem, podporuje zlepšení lékařské péče, bojuje s podvýživou a vede děti ke křesťanství (Compassion international, 2024). Save the children je program, který více než 100 let pomáhá znevýhodněným dětem i jejich rodinám; od počátku organizace pomohla více než miliardě dětí v oblasti zdravotnictví, vzdělávání, ochrany a bezpečnosti (Save the children, 2025).

2. Dopady adopce na dálku

Adopce na dálku může znamenat pro dítě zásadní životní obrat. Nejvýraznějším přínosem je přístup ke vzdělání – mnohé děti by bez podpory dárce vůbec nemohly chodit do školy. Organizace často zajišťují nejen školné, ale i školní pomůcky, uniformy a někdy i doučování. Pravidelné vzdělávání může dítěti otevřít cestu k lepším pracovním příležitostem v dospělosti a umožnit mu vymanit se z generační chudoby (Wydick, 2013). Wydick (2013) ve svém výzkumu potvrzuje, že děti zapojené do programů adopce na dálku mají vyšší pravděpodobnost dokončení základního i středního vzdělání a v dospělosti častěji získávají kvalifikovanější zaměstnání než jejich vrstevníci, kteří do programu zapojeni nebyli.

Dalším benefitem je zdravotní péče – děti mají často přístup k základnímu ošetření, očkování a výživovým programům. Díky pravidelné stravě ve školách nebo komunitních centrech dochází ke zlepšení fyzického i psychického zdraví dětí. V některých komunitách je podpora zacílena i na rodiny, což posiluje celé sociální prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Kromě materiálních benefitů má sponzorství i psychologický rozměr – děti často vnímají, že na ně „někdo myslí“ a záleží mu na jejich osudu. To jim dodává motivaci, sebevědomí a pocit hodnoty (Musil, 2025). Raupach (2023) na základě svého výzkumu na Filipínách dokazuje, že děti zapojené do programu vykazovaly výrazně méně lékařských diagnóz a potřebu méně předepsaných léků oproti nesponzorovaným dětem, což svědčí o účinnosti programu také v oblasti zdravotní péče a prevence. Zúčastněné děti měly navíc lepší stravovací návyky a zdravější chrup než jejich vrstevníci mimo program. Tyto výsledky ukazují, že adopce na dálku nevede jen k lepšímu

přístupu ke vzdělání, ale také ke zlepšení celkového zdravotního stavu dětí a jejich životní pohody.

Dopady adopce na dálku se však netýkají pouze jednotlivých dětí, ale ovlivňují také celé komunity. Humanitární organizace totiž často realizují mimo adopci na dálku i jiné rozvojové projekty, například podporu škol, zdravotních zařízení nebo komunitních programů. Tyto aktivity mohou zlepšovat životní podmínky nejen sponzorovaným dětem, ale i dalším obyvatelům v dané oblasti (Bornstein, 2001).

Podpora dítěte může mít pozitivní dopad i na jeho rodinu. V některých případech se díky školní docházce dítěte zvyšuje důraz na vzdělání i u dalších sourozenců. Rodiny mohou mít výhody i z doprovodných projektů organizací, například zdravotních či komunitních programů (Bornstein, 2001).

Navzdory pozitivním dopadům se koncept adopce na dálku často setkává s kritikou, která poukazuje na nedostatky konceptu a možné prohlubování nerovnosti v rozvojových zemích. Jedním z výrazných kritiků je v českém prostředí paní Pavla Gombová, ředitelka české pobočky UNICEF, která vyjádřila názor, že není správné podporovat konkrétní děti v komunitě rozvojové země. Častokrát jsou prý peníze vybírány na zbytečné věci. Také uvádí, že do programu jsou vybírány pouze hezké děti, a ne ty s „rozpláclým nosem“ (Zídek, 2011). Další kritika směřuje na marketing některých humanitárních organizací, které zobrazují nešťastné děti na webových stránkách, což ve sponzorech vyvolává pocit viny a nespravedlnosti čímž jsou přesvědčováváni a motivování si dítě adoptovat. Lidé mnohdy nabývají dojmu, že je chudoba individuální záležitostí a dané děti představují její oběti, přitom v drtivé většině případů chudoba sužuje celé komunity (Ell, 2004). Děti jsou vyvěšeny na internet s informacemi o věku, bydlišti, pohlaví, nemoci a často se srdceryvným popiskem. Gurbin (2008) to nazývá druhem „hunger porn“. Lidé si následně vybírají podle vzhledu nebo podaných informací; a jsou tak jejich názory ovlivněny informacemi, které organizace zveřejní (Li, 2016).

Dalším problémem je dopad selektivní podpory na vztahy uvnitř komunit. Adopce na dálku je často zaměřena pouze na část dětí v dané oblasti, což může vést k pocitu nespravedlnosti mezi rodinami, jejichž děti do programu zařazeny nebyly. Bornstein (2001) upozorňuje, že takový systém může v některých případech vyvolávat napětí nebo konflikty mezi obyvateli komunity, protože přináší prospěch pouze některým jedincům. Lee (2010) uvádí, že sponzorované děti

mohou být někdy vystaveny negativním reakcím ze strany svých vrstevníků, například ve formě závisti nebo sociálního odstupu. V některých případech mohou být dokonce šikanovány, protože ostatní děti vnímají jejich situaci jako privilegovanou. Humanitární organizace tak mohou současně přispívat ke zlepšení životních podmínek jednotlivců, ale zároveň neúmyslně vytvářet nové sociální rozdíly uvnitř komunit.

Mnoho organizací si je těchto negativních dopadů vědomo a snaží se je minimalizovat prostřednictvím rozvojových projektů, které jsou zaměřené na celé komunity. V posledních letech se proto některé programy adopce na dálku postupně transformují směrem k podpoře celých komunit, nikoli pouze jednotlivých dětí (Watson, 2014).

Programy adopce na dálku však neovlivňují pouze příjemce pomoci, ale také samotné dárce. Některé studie poukazují na to, že zapojení do dlouhodobé podpory může u dárců posilovat pocit smysluplnosti, osobní odpovědnosti a globální solidarity. Dárci mohou díky osobnímu vztahu s konkrétním dítětem více pociťovat globální nerovnosti a zajímat se o situaci v rozvojových zemích (Bekkers a Wiepking, 2010).

3. Arcidiecézní charita Olomouc a aktuální situace na Haiti

Arcidiecézní charita Olomouc (dále ACHO) je nezisková organizace zřízená olomouckým arcibiskupstvím, která od roku 1990 poskytuje humanitární a sociální pomoc v České republice i v zahraničí. V domácím prostředí se zaměřuje na pomoc lidem v nouzi, zdravotně postiženým, rodinám v krizi a dalším potřebných. Spolupracují s 27 dalšími charitami a s hospicem na Svatém Kopečku. V zahraniční pomoci realizuje humanitární a rozvojové projekty na Ukrajině a Haiti (Arcidiecézní charita Olomouc, 2025).

3.1 Charita pro Haiti

V roce 2005 vznikl program pomoci na Haiti, který se zaměřoval na ty nejchudší a nejzranitelnější skupiny obyvatel. Charita se soustředí nejvíce na zvýšení vzdělanosti, zlepšení

zdravotní péče a komunitní rozvoj. Mimo to se také ACHO zapojila i do mimořádné pomoci při zemětřesení v roce 2010 a hurikánu Matthew v roce 2016 (Charita pro Haiti, n.d.).

Charita pro Haiti se rozděluje do 4 projektů:

- Adopce na dálku

Projekt umožňuje jednotlivcům, rodinám, farnostem, školám či jiným institucím zapojit se do sponzorování konkrétního dítěte. Adopce funguje tak, že dárce každý rok zašle pevně danou výši příspěvku (pro rok 2026 je částka 6500 Kč/rok), který je následně použit na školné, školní pomůcky, uniformy, minimálně jedno teplé jídlo denně a příspěvek na zdravotní péči. Díky adopci mohou děti pravidelně docházet do školy a zároveň zajištuje základní životní potřeby, které by si jejich rodiny nemohly dovolit (Charita pro Haiti, n.d.).

Realizace probíhá ve spolupráci s místními partnery na několika místech na Haiti. Aktuálně jsou podporovány děti ve třech partnerských školách, konkrétně v regionech: Baie de Henne, Gonaives a Roche-à-Bateau. Ročně se organizaci daří zprostředkovat vzdělání pro 500 dětí (Charita pro Haiti, n.d.).

Každý, kdo se chce stát adoptivním rodičem a finančně podpořit dítě, se může zaregistrovat na webu projektu. Po uzavření darovací smlouvy dárce získá přístup do online systému, kde může sledovat informace o podpořeném dítěti včetně aktualizovaných fotografií, dopisů a vysvědčení, které dítě dodává po skončení školního roku. Podpora může být dlouhodobá – ideálně po celou dobu školní docházky dítě (typicky 9 let), ale pokud se adoptivnímu rodiči změní životní situace, může z programu odstoupit dříve. Pokud se dítě přestěhuje nebo přestoupí do jiné školy mimo oblast, kde působí program, je z projektu vyřazeno a dárce je informován a může si adoptovat jiné dítě (Charita pro Haiti, n.d.).

- Na zdraví Haiti

Tato kampaň slouží pro získání finančních prostředků, díky kterým je možné podpořit prevenci nemocí, jež jsou u haitských dětí nejčastější, jako je nedostatek vitamínů, začervení, průjmy a kožní onemocnění. Příspěvky jsou využity na potřebné léky a lékařskou péči, která v zemi není dobře dostupná a lidé za ní musí dojíždět 1–2 hodiny. Díky poskytnuté prevenci se snižuje absence dětí ve školách a děti se dokáží lépe koncentrovat (Charita pro Haiti, n.d.).

Sbírky probíhají pravidelně během srpna. Vybrané podniky určí jeden produkt, z jehož prodeje odvedou 8 % ceny na sbírku. Spolupracovníky kampaně jsou: Bistrá kráva, Café Na cucky, Café Restaurant Caesar, Café Trieste, Coffee Library, Na břehu Rhôny, Kikafe, či U Kristýna (Charita pro Haiti, n.d.).

- Střecha nad hlavou

Projekt má za cíl zvýšit bezpečnost a pohodlí chudým místním rodinám ve znevýhodněných oblastech Haiti. Místní většinou staví střechy z palmového listí, které je sice dostupné a levné, ale neposkytuje dostatečnou ochranu před silnými dešti a bouřemi, které jsou v regionu časté (Charita pro Haiti, n.d.).

Princip fungování projektu je založen na spolupráci s místními obyvateli. Organizace zajistí potřebný materiál a majitelé domů s místními řemeslníky stavbu realizují. Podmínkou zapojení do projektu je tedy aktivní účast příjemců podle jejich možností. Místní obyvatelé si tak zlepší svou životní úroveň a zároveň se přiučí novému řemeslu, kterým se mohou v budoucnu živit (Charita pro Haiti, n.d.).

- Podpora komunit

Pomoc se zaměřuje na posílení místních komunit v odlehlých a socioekonomicky znevýhodněných oblastech. Program je realizován dlouhodobě v izolované oblasti Baie de Henne od roku 2005, v chudších čtvrtích města Gonaïves a ve vesnici Roche-à-Bateau od roku 2009 (Charita pro Haiti, n.d.).

Projekt učí místní praktickým dovednostem a řemeslům, která je mohou živit. Dále jim poskytujepodporu v oblasti bydlení, aby mohli vést vlastní domácnost. V odlehlých oblastech pomáhá zajistit základní zdravotní péči a v případě katastrof poskytuje přístup k základním potravinám a pitné vodě (Charita pro Haiti, n.d.).

3.2 Aktuální situace na Haiti

Haiti momentálně čelí vážné humanitární krizi. V roce 2021 byl spáchán atentát na prezidenta Jovenela Moïseho a země se propadla do politického chaosu. Vládní nestabilita a ekonomická krize umožnily ozbrojeným gangům ovládnout značnou část země. V současnosti ovládají

téměř celé hlavní město Port-au-Prince a svůj dosah rozšiřují i mimo něj, což vede k vysídlování, hladu a eskalaci násilí. Gangy využívají sexuální násilí k systematickému upevňování kontroly a šíření strachu a paniky v komunitách. V roce 2025 bylo zaznamenáno 8 000 případů sexuálního násilí na ženách, což představuje o 25 % více než v předchozím roce, a byl zaznamenán 1000% nárůst sexuálního násilí páchaného na dětech oproti roku 2023 (The International Rescue Committee, 2026).

Zpráva od OSN (2025) ukazuje, jak gangy využívají absenci státu, hlad a celkový zmatek k náboru dětí mezi sebe. Gangy s dětmi obchodují, využívají je jako sexuální otroky a nutí je k trestné činnosti. UNICEF uvedl, že nábor dětí se v roce 2025 ztrojnásobil, a odhaduje, že tvoří 30 až 50 procent gangů. Chlapci jsou nasazováni na sledování policie, jsou nuceni přepravovat zbraně, střelivo a musí se účastnit únosů a bojů. Některé děti dle zprávy OSN procházejí rituály, který obnášejí bití, nucené účasti na vraždách a znásilňování, což má za cíl pravděpodobně definitivně oddělit dítě od jejich rodin a komunit. Dívky od 12 let čelí sexuálnímu násilí a otroctví, někdy i ve formě nucených vztahů s členy gangů. Některé z nich jsou nuceny vykonávat domácí práce, jiné naopak musí například shromažďovat zpravodajské informace, nosit zbraně či pomáhat při kriminálních činnostech (Cotrino, 2026).

S tím, jak se gangy šíří po severním a západním Haiti, se humanitární krize prohlubuje a 6,4 milionu lidí, což je více než polovina celkové populace Haiti, potřebuje humanitární pomoc. Mezinárodní záchranný výbor varuje, že pokud nebudou přijata nutná opatření, podmínky milionů Haiťanů se v roce 2026 ještě zhorší (The International Rescue Committee, 2026).

V březnu 2026 byla vyhlášena desetidenní registrační lhůta pro politické strany, které se chtějí zúčastnit voleb, jež by v zemi měly proběhnout po deseti letech. Haitská prozatímní vláda se zavázala k uspořádání prvního kola voleb v srpnu a druhého kola v prosinci. Dle pana Delice (předseda nové strany) však nejsou podmínky pro volby zatím připraveny a nedá se s jistotou říci, zda volby proběhnou. V několika regionech stále přetrvává násilí gangů a místní kandidáti tak nemají možnost vést kampaň (Sanon, 2026).

Země je v katastrofálním stavu nejen kvůli nestabilní politické situaci a vládě gangů, ale i kvůli přírodním katastrofám, které zemi zasáhly. Koncem roku 2025 bylo Haiti jednou ze zemí zasažené hurikánem Melissa. Dle dostupných dat při hurikánu zemřelo na Haiti 43 lidí a další

se pohřešují, tisíce domů bylo zaplaveno a více než 1700 lidí se muselo přesunout do nouzových přístřešků. Záplavy a sesuvy půdy ohrožují fungování potravinových systémů a zdravotní péče (Omer, 2025).

Dle slov Romana Musila se kvůli přírodním katastrofám, politické nestabilitě a ozbrojeným gangům výrazně zkomplikovala komunikace s místními učiteli a dalšími spolupracovníky. Není jednoduché do země přivézt humanitární pomoc, kterou potřebuje čím dál tím více lidí (Roman Musil, 2025).

Humanitární situace na Haiti je zároveň úzce propojena s hlubokou ekonomickou krizí, která se v posledních letech výrazně prohloubila. Země dlouhodobě patří mezi nejchudší státy západní polokoule a velká část obyvatel žije pod hranicí chudoby. Podle údajů Světové banky žije více než 60 % obyvatel Haiti v chudobě a přibližně čtvrtina populace se nachází v extrémní chudobě, což znamená, že jejich příjmy nestačí ani na pokrytí základních životních potřeb (World Bank, 2024).

Špatná bezpečnostní situace má také velký dopad na fungování zdravotnictví a školství. Mnoho zdravotnických zařízení bylo v posledních letech uzavřeno nebo omezuje svou činnost kvůli násilí a nedostatku personálu. Lékaři a zdravotní sestry často čelí hrozbám únosů nebo ozbrojených útoků, což vede k jejich odchodu ze země nebo k omezení poskytované péče. Nedostatečný přístup ke zdravotní péči se následně projevuje například zvýšenou úmrtností matek a dětí nebo šířením infekčních onemocnění (WHO, 2025).

Závažná je situace ve vzdělávání. Kvůli násilí gangů a bezpečnostním rizikům byly v některých oblastech uzavřeny stovky škol. Podle údajů UNICEF bylo v roce 2024 uzavřeno nebo vážně narušeno fungování více než tisíce vzdělávacích institucí, což výrazně omezuje přístup dětí ke vzdělání. Pro mnoho rodin navíc představují náklady na školné, uniformy nebo školní pomůcky značnou finanční zátěž. V důsledku toho mnoho dětí školu opouští a zůstává doma nebo je nuceno pracovat, aby přispěly k obživě rodiny (UNICEF, 2026). To potvrzuje i Mgr. Roman Musil, který zmiňuje, že v posledních letech opustilo program více dětí než v letech předešlých, protože musely začít pracovat.

Dlouhodobá nestabilita zároveň vede k rozsáhlému vysídlování obyvatel. Podle Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) bylo v roce 2025 v důsledku násilí gangů a ozbrojených střetů vysídleno více než jeden milion lidí. Mnoho z nich žije v provizorních táborech nebo

improvizovaných přístřešcích bez dostatečného přístupu k pitné vodě, hygienickým zařízením a zdravotní péči (IOM, 2026). Tyto podmínky dále zvyšují riziko šíření nemocí a zhoršují celkovou humanitární situaci.

Humanitární organizace zdůrazňují, že vedle okamžité humanitární pomoci je nezbytné zaměřit se také na dlouhodobé rozvojové projekty, které mohou přispět ke stabilizaci země a zlepšení životních podmínek obyvatel. Světový potravinový program (WFP) ve svém strategickém plánu pro Haiti na období 2024–2028 upozorňuje, že řešení současné krize vyžaduje nejen poskytování potravinové pomoci, ale také podporu odolnosti místních komunit, rozvoj zemědělství a posilování potravinových systémů. Součástí těchto aktivit je například podpora školního stravování, programy zaměřené na zlepšení výživy dětí a těhotných žen nebo projekty podporující drobné zemědělce a místní produkci potravin. Cílem těchto opatření je nejen zmírnit okamžité dopady potravinové krize, ale také posílit schopnost obyvatel zvládat budoucí ekonomické a klimatické šoky (WFP, 2024).

Současná situace na Haiti tak představuje komplexní krizi, kombinující politickou nestabilitu, ekonomické problémy, násilí gangů a dopady přírodních katastrof. Tyto faktory se navzájem posilují a vytvářejí prostředí, ve kterém je pro velkou část obyvatel obtížné zajistit základní životní potřeby. Program adopce na dálku může představovat jeden z nástrojů, jak alespoň částečně zmírňovat dopady chudoby a nestability na život dětí v rozvojových zemích.

4. Motivace dárců k pomoci

Pomoc druhým bývá často vnímána jako čin směřující k podpoře potřebných. Avšak z psychologického, ekonomického, i sociálního hlediska má dobročinnost dopady nejen na příjemce, ale i na dárce. Charitativní pomoc ovlivňuje totiž jejich vnímání světa, sebe samotné, pocity i jejich subjektivní pohodu. Proč lidé pomáhají a jaké dopady má dobročinnost pro dárce samotné?

4.1 Eudaimonické motivace dárců

Z psychologického hlediska je dárcovství výsledkem kombinace altruistických a egoistických motivů. Již Andreoni (1990) upozorňuje, že čistý altruismus, tedy čin vedený výhradně zájmem

o blaho druhých, je v praxi velmi vzácný. Ve své teorii „impure altruism“ popisuje, že lidé přispívají na charitu nejen proto, aby zlepšili situaci ostatních, ale i proto, že jim samotný čin dávání přináší pocit uspokojení, tzv. „warm-glow“. Tento „hřejivý pocit“ je spojen se subjektivní odměnou – člověk se cítí být dobrým a morálním jedincem, což posiluje jeho sebehodnocení a sebepojetí (Andreoni, 1990).

Na Andreoniho navazují další autoři, kteří koncept „warm-glow giving“ rozvíjejí a potvrzují empirickými výzkumy. Například Harbaugh, Mayr a Burghart (2007) pomocí neurozobrazovacích metod ukázali, že při darování se aktivují stejné oblasti mozku, které souvisejí s pocitem odměny a potěšení. Dávání tak není jen morální povinností, ale i zdrojem osobního uspokojení, podobně jako získání materiální odměny.

Tento psychologický efekt úzce souvisí s prožíváním štěstí. Výzkum Dunn, Aknin a Norton (2008) prokázal, že lidé, kteří utrácejí peníze na druhé, vykazují vyšší úroveň štěstí než ti, kteří utrácejí pouze pro sebe. Tento jev, označovaný jako „prosocial spending“, byl později potvrzen i napříč kulturami (Lok et al., 2022). Ukazuje se tedy, že dobročinnost působí jako mechanismus zvyšující subjektivní pohodu dárce a podporující jeho duševní zdraví.

Kazmierczak a kol. (2020) ve své metaanalýze shrnuli více než 200 studií a potvrdili, že mezi prosociálním chováním a osobní pohodou existuje stabilní pozitivní vztah. Lidé, kteří pravidelně pomáhají, vykazují nižší úroveň stresu, větší životní spokojenost a lepší duševní zdraví. Příčiny tohoto efektu jsou komplexní – sahají od neurochemických reakcí spojených s dopaminem a oxytocinem až po posílení sociální identity a smyslu života.

Pomáhání druhým tak lze chápat jako psychologickou strategii, která umožňuje člověku naplnit potřebu smyslu, sebehodnocení a propojení s ostatními. Dárce se prostřednictvím pomoci stává aktivním činitelem dobra, což přináší nejen vnitřní uspokojení, ale i pocit, že jeho život má širší hodnotu a význam (Bekkers a Wiepking, 2010).

4.2 Ekonomické motivace dárců

Ekonomický přístup k dárcovství se zaměřuje na to, jak vnější podmínky ovlivňují rozhodování lidí darovat. Karlan a List (2007) například zkoumali, jak se mění ochota darovat v závislosti na výši „ceny pomoci“. Zjistili, že i drobné změny v poměru mezi náklady a očekávaným efektem

mohou významně ovlivnit výši darů. Pokud dárci vnímají, že jejich příspěvek má vyšší efektivitu, jsou ochotnější pomoci.

DellaVigna, List a Malmendier (2012) popisují, že lidé často darují nikoli proto, že chtějí, ale aby se vyhnuli pocitu viny nebo diskomfortu, pokud odmítnou. Tento „donation under pressure“ efekt ukazuje, že dobročinnost může být i reakcí na vnější normy a očekávání.

Ekonomické studie zároveň potvrzují, že finanční pobídky mohou někdy paradoxně snížit počet dárců s altruistickou motivací. Pokud je pomoc odměněna například slevou či uznáním, lidé mohou vnímat čin jako méně morální (Ariely et al., 2009). Naopak dobrovolné, nezištné dary posilují pocit autonomie a autenticity, který má pro dárce vyšší psychologickou hodnotu.

4.3 Sociální motivace dárců

Dobročinnost je zároveň silně podmíněna sociálním prostředím. Dávání je chování, vycházející ze sociálních norem, hodnot a očekávání společnosti. Bekkers a Wiepking (2010) identifikovali osm mechanismů, které ovlivňují charitativní chování: povědomí o potřebě, žádost o dar, náklady a výnosy, reputaci, psychické přínosy, hodnoty, účast na sociálních sítích a demografické charakteristiky. Tyto mechanismy ukazují, že dárce se rozhoduje nejen na základě osobních pohnutek, ale i podle toho, jak je jeho chování vnímáno okolím.

Podle Arielyho a kol. (2009) lidé často jednají prosociálně, aby si udrželi nebo zlepšili svůj obraz před ostatními. Dávání může být formou signalizace – prostředkem, jak ukázat, že člověk je morální, soucitný a společensky zodpovědný. Pokud je čin viditelný, může být motivace silnější než v případě anonymity. Naopak, pokud je dávání spojeno s finanční odměnou, altruistický aspekt se oslabuje, protože veřejnost může interpretovat chování jako motivované vlastním ziskem (Ariely et al., 2009).

Podobně Bénabou a Tirole (2006) zdůrazňují, že prosociální jednání je často ovlivněno kombinací tří faktorů: image (vzhled v očích ostatních), intrinsic motivation (vnitřní uspokojení) a extrinsic incentives (vnější odměny). Lidé se tedy rozhodují podle toho, jakou váhu přikládají každému z těchto prvků. Dárci tak mohou být poháněni jak skutečnou empatií, tak potřebou společenského uznání.

Na sociální dimenzi dárcovství navazuje i studie Kesslera a Milkman (2018), která ukazuje, že charitativní dary mohou být prostředkem k vyjádření vlastní identity. Dárci často volí takové organizace nebo projekty, které odpovídají jejich hodnotám, víře nebo sociální skupině, s níž se ztotožňují. Dávání se tak stává aktem sebevyjádření – způsobem, jak potvrdit, kým člověk je a ke komu patří. Tento aspekt je obzvlášť výrazný v programech, které umožňují osobní kontakt mezi dárcem a příjemcem, jako je adopce na dálku.

Pro mnohé dárce není rozhodující samotný čin darování, ale vnímání dopadu jejich pomoci. Pocit, že jejich dar skutečně mění život druhých, je jedním z nejsilnějších předpokladů dlouhodobé angažovanosti (Bekkers a Wiepking, 2010). Pokud se dárce domnívá, že jeho pomoc byla efektivní, zvyšuje se pravděpodobnost, že bude v pomoci pokračovat, případně se více zapojí i osobně.

Pomoc druhým může měnit postoje a hodnoty dárce, posilovat empatii, solidaritu i pocit globální propojenosti. Studie Aknina a kol. (2013) ukázala, že lidé, kteří pravidelně investují čas nebo peníze do prosociálních aktivit, začínají svět vnímat méně individualisticky a více kolektivně.

V kontextu programů adopce na dálku tento efekt může být obzvlášť výrazný. Adoptivní rodiče nejsou anonymními dárci, ale vstupují do symbolického vztahu s konkrétním dítětem a jeho komunitou. Tím se u nich může rozvíjet dlouhodobý pocit odpovědnosti a propojení. Pomoc jim přináší nejen radost z činů dobra, ale i nový pohled na svět – často začínají více přemýšlet o nerovnosti, rozvojových zemích či o privilegiích, která sami mají. Tento proces lze chápat jako reflexivní altruismus, kdy pomoc druhým vede k hlubšímu sebepoznání a přehodnocení vlastních hodnoty.

V odborné literatuře je téma motivace dárců v programu adopce na dálku relativně opomíjené. Tato mezera ve výzkumu je významná právě proto, že programy adopce na dálku představují specifickou formu dárcovství, v níž se propojují ekonomické, emocionální i sociální aspekty pomoci. Právě na tuto dosud nedostatečně prozkoumanou oblast se zaměřuje předkládaná práce.

Empirická část

5. Metodologie

Empirická část je rozdělena do několika podkapitol. Nejprve je popsána metodologie výzkumu, včetně výběru respondentů, způsobu sběru a analýzy dat. Následují výsledky rozhovorů shrnující hlavní zjištěné motivy. V diskuzi jsou výsledky porovnávány s teoretickými poznatky uvedeny v předchozí kapitole, zejména k otázce eudaimonických, ekonomických a sociálních dopadů pomoci na dárce.

5.1 Cíle práce

Práce vznikla za účelem doplnění dosavadních poznatků o fungování tohoto typu pomoci z perspektivy samotných dárců. Odborná literatura se totiž častěji zaměřuje na dopady programů adopce na dálku na podporované děti, jejich rodiny nebo komunity v rozvojových zemích, zatímco zkušenosti a motivace samotných dárců zůstávají méně prozkoumané.

Cílem empirické části je zjistit, jak adoptivní rodiče subjektivně vnímají motivaci svého zapojení do programu Adopce na dálku na Haiti. Výzkum se zaměřuje zejména na tyto dílčí otázky:

1. Jak dárci popisují důvody, proč se rozhodli zapojit do adopce na dálku?
2. Jak dárci podporu prožívají?
3. Jaké faktory hrály roli při výběru organizace ACHO?

Získaná data umožní lépe porozumět tomu, co adoptivní rodiče prostřednictvím pomoci prožívají, a zda jejich zkušenost odpovídá teoretickým konceptům popsaným v předchozí kapitole – například pocitu „warm-glow“, vnitřnímu uspokojení, posílení identity či proměně hodnot.

5.2 Metoda sběru dat a analýzy

Pro výzkum byla zvolena kvalitativní metoda sběru dat. Metoda byla zvolena s cílem lépe porozumět motivacím, zkušenostem a subjektivním prožívání dárců zapojených do programu Adopce na dálku na Haiti.

Sběr dat probíhal prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s adoptivními rodiči zapojenými do programu Adopce na dálku na Haiti realizovaného ACHO. Rozhovory byly realizovány jak osobně, tak online formou, podle časových možností a preferencí jednotlivých respondentů od listopadu 2025 do ledna 2026. Jednotlivé rozhovory trvaly v rozmezí 25 až 40 minut a následně byly přepsány pomocí programu turboscribe.ai.

Rozhovor byl zahájen úvodním představením autorky diplomové práce a seznámením respondenta s průběhem a pravidly rozhovoru. Tato pravidla byla zároveň součástí dokumentu informovaného souhlasu, který respondent před zahájením rozhovoru podepsal či slovně odsouhlasil. Svým podpisem udělil souhlas zejména s poskytnutím rozhovoru a souvisejících informací, se zpracováním osobních údajů pro účely zpracování diplomové práce a s pořízením audiozáznamu rozhovoru včetně jeho následného zpracování.

Získaná data byla následně analyzována pomocí induktivní tematické analýzy, která umožňuje systematicky roztřídit opakující se témata a utvořit z nich jednotlivé kategorie. V rámci analýzy byla data kódována a seskupována do tematických okruhů nejprve pomocí otevřeného a následně axiálního kódování, které umožnilo zjistit vztahy mezi jednotlivými kategoriemi. Pro organizaci a zpracování dat byl využit software ATLAS.ti, který funguje jako nástroj pro systematické zpracování přepsaných rozhovorů. Respondentům byla přidělena kódová jména a byly odstraněny identifikovatelné údaje.

5.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek tvoří adoptivní rodiče zapojení do programu Adopce na dálku na Haiti pod záštitou ACHO. Respondenti byli vybíráni z databáze dárců programu. Oslovení potenciálních respondentů zajišťoval vedoucí programu Mgr. Roman Musil, který z databáze dárců náhodně vybral osoby, které autorka následně kontaktovala s žádostí o účast ve výzkumu.

Celkem bylo osloveno 48 dárců. Z tohoto počtu se podařilo realizovat 13 polostrukturovaných rozhovorů. Někteří oslovení dárci účast ve výzkumu odmítli, případně na žádost nereagovali.

Výzkumu se zúčastnilo 8 žen a 5 mužů. Jednalo se převážně o osoby ve středním až důchodovém věku. Z hlediska náboženského vyznání uvedlo 9 z celkového počtu 13 respondentů, že se hlásí ke křesťanské víře, což může souviset s hodnotovým ukotvením a motivacemi k dárcovství. Všichni respondenti zároveň pocházeli z Olomouckého kraje, což odráží regionální zaměření programu Adopce na dálku realizovaného Arcidiecézní charitou Olomouc.

5.4 Limity výzkumu

Při interpretaci výsledků této práce je nutné zohlednit několik omezení. Prvním z nich je velikost výzkumného vzorku. Výzkum byl realizován s třinácti respondenty zapojenými do programu Adopce na dálku na Haiti realizovaného Arcidiecézní charitou Olomouc. Vzhledem ke kvalitativní povaze výzkumu bylo cílem především získat hlubší porozumění zkušenostem a motivacím jednotlivých dárců, nikoli vytvářet statisticky zobecnitelné závěry. Výsledky proto nelze vztahovat na všechny dárce zapojené do podobných programů.

Dalším faktorem, který mohl ovlivnit výsledky výzkumu, je způsob výběru respondentů. Oslovení potenciálních účastníků probíhalo prostřednictvím vedoucího programu z databáze dárců. Do výzkumu se zapojili pouze ti respondenti, kteří byli ochotni rozhovor poskytnout, což může znamenat, že ve výpovědích převažují spíše pozitivní zkušenosti s programem. Perspektiva dárců, kteří by mohli mít k programu kritičtější postoj nebo svou podporu v minulosti ukončili, tak ve výzkumu nemusí být adekvátně zachycena.

Určité omezení představuje také samotné zaměření práce na jeden konkrétní program adopce na dálku. Program realizovaný Arcidiecézní charitou Olomouc má své specifické fungování, způsob komunikace s dárci i zaměření projektů. Motivace dárců zapojených do jiných organizací nebo jiných typů programů adopce na dálku se tak mohou v některých ohledech lišit.

6. Výsledky

Na základě tematické analýzy polostrukturovaných rozhovorů se 13 respondenty byly výsledky rozděleny do tří podkapitol: Motivace, výběr organizace a prožívání podpory z pohledu dárce.

6.1 Motivace

Rozhodnutí zapojit se do programu adopce na dálku je výsledkem různých impulsů, které se vzájemně prolínají a doplňují.

Ve výpovědích se objevuje potřeba pomáhat druhým, respondenti to vnímají jako přirozenou a mnohdy i morální povinnost. Respondenti často srovnávali vnímanou situaci v České republice a v rozvojových zemích, což v nich dle vlastních slov vyvolává solidaritu. Respondent 5 uvedl: *„U nás se máme krásně, protože třeba to, co se děje v Súdánu, kde vraždí děti ve školkách a školách. Ukrajina je příkladem, že se lidstvo nepoučilo z historie. Hitler a Putin mají mnoho společného. Proto děti v těchto zemích potřebují pomoc a naději na lepší život“* (Respondent 5).

Někteří respondenti přitom zmiňovali jako klíčový milník poznání situace v rozvojové zemi na vlastní kůži s tím, že pro ně pobyt znamenal zásadní moment, kdy si uvědomili obrovský rozsah chudoby a nedostatku ve světě. Díky tomu se rozhodli začít s pomocí chudým. Respondent 1 uvedl: *„Všem bych doporučila jet do Senegalu, ty lidi, co tam potkáte, jen tak nevymažete ze své hlavy. Dlouho jsem přijímala tu nespravedlnost a nerovnost mezi námi“* (Respondent 1). Respondent 4 podobně hovořil o své zkušenosti z Indie: *„Když jsem se vrátil ze služební cesty, nemohl jsem se zbavit pocitu viny, a toho, jaká nespravedlnost na světě panuje“* (Respondent 4). Respondenti se shodovali na tom, že právě při návratu z rozvojové země začali vnímat kontrasty mezi Českem a rozvojovými zeměmi a rozhodli se začít s pomocí potřebným.

Jiní respondenti uvedli jako výrazný impuls dokumentární film o situaci na Haiti, knihu o životech dětí na Haiti a další mediální zpracování životních podmínek v zemi. Například Respondent 7 popsal: *„O Vánocích roku 2021 jsem viděla dokument na TV Noe o práci olomoucké charity, která zaštituje program Adopce na dálku na Haiti. Konkrétně tam pan Roman Musil vyprávěl o těžké situaci na Haiti a že pomoc v této oblasti je minimální, ale velmi potřebná. Chytilo mě to za srdce a obratem jsem napsala do olomoucké charity, že bych si chtěla nějaké dítě z Haiti adoptovat“* (Respondent 7).

Pro program adopce na dálku se však často respondenti rozhodovali až s příchodem vlastního rodičovství. Uvádějí, že pro ně bylo velmi citlivé vidět nebo slyšet o dětech, které nemají co jíst a nemohou chodit do školy, a proto se rozhodli pro tento typ pomoci. Motivovalo je i to, že vlastní děti vedou k pomoci druhým a nastavují jim morální hodnoty do dospělého života. *„A tak mi přišlo, že když mám ty děti, že si adoptujeme ještě jedno, které podpoříme někde jinde, aby i ty děti vlastně začaly psát dopisy a viděly, že se na světě všichni nemají tak dobře“* prohlásil Respondent 1.

V některých případech rozhodnutí zapojit se do programu bylo ovlivněno sociálním okolím respondentů. Objevuje se inspirace rodinným příslušníkem, kolegou či známým, který se do adopce na dálku již zapojil. *„Současně jsem věděla, že existuje něco jako adopce na dálku. Protože moje sestra s dětmi měli chlapečka z Afriky. A tak já jsem si řekla, já si nějaké to děvčátko vezmu také pod křídla“* uvedl Respondent 2. V několika výpovědích je zmíněna i zkušenost blízké osoby s prací v rozvojové zemi. Respondent 6 uvedl: *„Moje sestřenice pracovala na Haiti jako zdravotní sestra, a když nám o tom vyprávěla, rozhodli jsme se do toho jít“ (Respondent 6).*

V rozhovorech se opakuje i téma finanční dostupnosti programu. Respondenti poukazují na to, že částka potřebná k roční podpoře dítěte je v jejich kontextu zvládnutelná. *„Pro mě je to jen pár korun, ale někomu jinému to může zajistit lepší budoucnost a spokojenější život“* zmínil Respondent 7. Někteří uvádějí, že se rozhodli odříct si nadstandartní věci v jejich životě a ušetřenými penězi podpořit dítě. Respondent 1 uvedl: *„Nepotřebuji kozačky za dva a půl tisíce, radši přispěji na to dítě a koupím si kozačky za tisíc. Každý to má nějak jinak, tady tohle, já jsem to měla takhle, že když se člověk připočte třeba kolik je to káv, že půjde o jednu kávu do kavárny měsíčně méně a v podstatě může podpořit nějaký dítě, tak je to nějaký ten radosti pocit, který ve mně převažuje“* (Respondent 1). Zaznívá také přesvědčení, že relativně malý finanční příspěvek může mít v prostředí rozvojové země významný dopad na kvalitu života dítěte. *„Stačí tak málo peněz, aby jedno dítě mohlo chodit do školy a dostalo tam najíst“* prohlásil Respondent 4.

U části respondentů motivace vycházela z náboženského prostředí. Impulsem byla například promluva během mše nebo morální apel na pomoc potřebným. Respondent 10 popsal: *„S programem jsem se seznámil v kostele. Přes pana Musila, který navštívil tenkrát v Zábřehu*

kostel a já jsem byl na mši, a tak jsem měl možnost se tak nějak seznámit s programem“ (Respondent 10).

6.2 Výběr organizace

Významnou roli při výběru organizace hrála u respondentů kombinace osobních zkušeností, důvěry a způsobu realizace pomoci.

Někteří respondenti uvedli, že mají s ACHO dlouhodobou osobní vazbu, v minulosti zde pracovali nebo byli jiným způsobem zapojeni do jejích aktivit, případně mají ve svém okolí někoho, kdo s organizací spolupracoval. Tyto zkušenosti přispívají k vytvoření důvěry a jistoty, že pomoc je realizována transparentně a odpovědně ke všem zúčastněným. Respondent 13 uvedl: *„Pracovala jsem 22 let v ACHO a díky tomu jsem sama začala s programem“* (Respondent 13).

Ve výpovědích je kladen důraz na neanonymní charakter pomoci. Respondenti oceňují možnost podporovat konkrétní dítě, znát jeho jméno, rodinu, příběh a mít přehled o jeho situaci. Podstatné je pro ně vědomí, kam finanční prostředky směřují. Respondent 7 uvedl: *„Jsem ráda, že pomoc není anonymní – že bych obecně přispěla na nějaké chudé děti, ale vím, že o jedno konkrétní dítě, které má své jméno a rodinu, se starám. To je pro mě důležité“* (Respondent 7).

Pravidelné reporty, zasílané informace o dítěti, možnost účastnit se setkání organizovaných charitou či získávat aktuální zprávy o situaci na Haiti přispívají k důvěryhodnosti a pocitu smysluplnosti a zodpovědnosti k dítěti. Osobní přístup ze strany organizace respondenti vnímají jako velmi důležitý prvek celého programu. Respondent 1 uvedl: *„Vždycky jednou za rok probíhá setkání těch adoptivních rodičů a kdo si chce ty informace dohledat, nebo kdyby vznesl dotaz, tak myslím si, že se vždycky odpověď dozví. Myslím si, že za tu dobu už to mají docela dobře vychytané. Předtím, když začínali, pochopitelně, tak to bylo horší, ty informace neměl člověk tolik zpřístupněné, jak třeba z té pražské charity, tam už to bylo takový pravidelný. A tady to začínalo a mně se zase líbilo, že bylo možné být součástí od začátku. Teď bych řekla, že už to mají i v té online verzi dobře udělaný. Nemám pocit, že kdybych se chtěla něco zeptat nebo něco dozvědět, že bych se to nedozvěděla“ (Respondent 1).*

Výběr organizace je ovlivněn také geografickou blízkostí. Pro některé respondenty hrála roli skutečnost, že organizace působí v jejich regionu, konkrétně v Olomouci. Tato blízkost usnadňovala osobní kontakt a posilovala pocit dostupnosti. *„Rozhodli jsme se sami pro program ACHO, protože to do Olomouce nemáme daleko“* prohlásil Respondent 11. Respondent 2 uvedl *„Chtěla jsem si adoptovat děvčátko z Indie, protože jsem viděla ve zprávách, že tam holčičky vyhazují do odpadků, tak jsem hledala, ale pak jsem našla tady ten program v Olomouci, který byl úplně v začátcích a řekla jsem si, že je lepší mít organizaci blízko bydliště skrz ty schůzky a osobní přístup“* (Respondent 2).

V rozhovorech se rovněž objevuje význam osobní zkušenosti vedoucího programu Mgr. Romana Musila. Respondenti oceňují jeho autentické sdílení zkušenosti z terénu a díky němu více důvěřují programu. *„Pan Musil se tomuto projektu věnuje už roky, sám tam nějakou dobu působil a tamní poměry dobře zná. Pro mě není důvod pochybovat o jeho práci a nasazení“ popisuje* Respondent 3.

Další významnou skutečností je, že se jedná o křesťanskou organizaci. Pro část respondentů je to důležité, neboť to odpovídá jejich vlastnímu hodnotovému a náboženskému přesvědčení. Respondent 6 popsal: *„No je to jedna z věcí. Já jako věřící člověk, k tomu mám nějaký vztah a je pro mě důležité, že podporuji organizaci, která má stejné hodnoty jako já“ (Respondent 6).*

6.3 Prožívání podpory z pohledu dárce

Výpovědi respondentů ukazují, že zapojení do adopce na dálku je spojeno s pozitivními emocemi a dlouhodobými životními změnami. Popisují pocit vděčnosti za vlastní životní situaci a možnost pomáhat.

S podporou je spojován dobrý a spokojený pocit, který respondenti popisují jako vědomí, že „udělali dobrou věc“. *„Člověk je takový víc spokojenější, že může někomu pomoct, je to takový dobrý pocit, že někomu může alespoň trochu zlepšit život“* prohlásil Respondent 10. Někteří respondenti hovořili o tom, že mají radost z možnosti podílet se na zlepšení budoucnosti dítěte a přispět k jeho vzdělání a lepšímu zdraví. *„Ten můj podnět je právě, že si myslím, že je dobrý v těch chudších zemích to podpořit, to vzdělávání a to, aby prostě měli možnost na ten trošku lepší život v podstatě. Aspoň dostat ten rozhled a dostat nějaké možnosti. I když je mi asi jasný,*

že ne každému tomu dítěti se to potom podaří" (Respondent 3). Radost jim přináší i možnost komunikace s dítětem a informace o jeho pokrocích.

Dále se objevuje i pocit určité odpovědnosti za dítě, kterému pomáhají. Podporu už nevnímají pouze jako anonymní finanční příspěvek, ale jako závazek vůči konkrétnímu člověku, a proto se snaží být ve své podpoře dlouhodobě konzistentní. Respondent 5 popsal: *„Mám pocit určité zodpovědnosti, i když dítě osobně neznám, mám pocit, že hraju v jeho životě nějakou roli tím, že mu pomáhám"* (Respondent 5).

Respondenti rovněž popisují, že adopce na dálku ovlivnila jejich zájem o dění na Haiti a v dalších rozvojových zemích. Zapojení do programu vede k hlubšímu zájmu o globální témata, jako jsou chudoba, vzdělávání nebo politická nestabilita. *„Dříve jsem se o Haiti nezajímala, ale jak tam člověk někoho má, tak se zajímat začne. Tak si vždy říkám, kdyby ti Američani nemuseli strkat nos všude, tak by bylo na světě lépe"* prohlásil Respondent 2. V některých případech se dárci snaží o inspiraci lidí ve svém okolí k podobné formě pomoci. Respondent 9 uvedl: *„Moje sestra si taky adoptovala jedno dítě a pak ve firmě, kde jsem pracovala, si na nějakou dobu adoptovali dvě děti" (Respondent 9).*

7. Diskuze

Výsledky výzkumu ukazují, jak dárci zapojení do programu Adopce na dálku na Haiti vnímají své rozhodnutí pomáhat a jaké faktory jsou pro ně při dlouhodobé podpoře důležité. Získaná data přispívají k rozšíření poznání o programu zejména z pohledu dárců, kteří bývají v odborné literatuře zkoumáni méně než samotní příjemci, jejich rodiny či celé komunity. Řada studií se soustředí na dopady adopce na dálku na děti v rozvojových zemích, zatímco motivace a zkušenosti dárců jsou často upozaděny (Wydick, 2013). Z tohoto důvodu mohou výsledky práce přispět k lepšímu pochopení faktorů, které vedou jednotlivce k zapojení se do tohoto typu pomoci. Umožňují také srovnání s předchozími výzkumy pro ostatní druhy pomoci.

Z výzkumu vyplývá, že motivace dárců jsou různorodé a často představují kombinaci několika faktorů. Respondenti popisují jak obecnou potřebu pomoci druhým, tak konkrétní životní situace, které jejich rozhodnutí ovlivnily. V některých případech hovoří o vycestování do rozvojové země. To je v souladu s výzkumy naznačujícími, že zahraniční zkušenost může

posilovat pozdější globální angažovanost, včetně filantropie a dalších forem prosociálního jednání (Aknin a kol., 2013).

Někteří respondenti v rámci popisu svojí motivace zmiňovali rodinu, přátele nebo kolegy; to je v souladu s literaturou dokládající, že rozhodnutí darovat může být zprostředkováno také osobními kontakty a přímým podnětem z okolí, nikoli jen abstraktním altruistickým přesvědčením (Bekkers a Wiepking, 2010).

Jako významný faktor se objevovalo i období založení rodiny. U několika respondentů bylo rozhodnutí pomáhat spojeno až s narozením vlastních dětí. Dle výpovědí se díky vlastnímu rodičovství prohloubila empatie vůči dětem z chudých zemí. Dárci mají potřebu naplnit roli morálně odpovědného rodiče a zároveň předat hodnoty solidarity dalším generacím. Tento faktor se v předchozí literatuře neobjevuje, ačkoli je specificky vztažený k adopci na dálku.

Výzkum od Andreoniho (1990) ukazuje, že vedle snahy zlepšit situaci druhých hraje roli i subjektivní uspokojení z pomoci druhým – tzv. warm-glow efekt. Respondenti opakovaně hovoří o dobrém a spokojeném pocitu, který jim darování přináší, o vědomí, že „udělali dobrou věc“, o radosti z možnosti změnit život konkrétnímu dítěti. Tyto výpovědi odpovídají teoretickému předpokladu, že darování posiluje sebepojetí a přináší subjektivní uspokojení.

Vztah mezi prosociálním chováním a životní spokojeností dle výzkumu od autorů Dunn, Aknin, Norton (2008) potvrzují respondenti, kteří hovoří o tom, že díky adopci na dálku více přemýšlejí o světě, uvědomují si vlastní životní situaci a cítí vděčnost za to, co mají a v jaké zemi mohou žít. Pomoc druhým, tak pro ně není jen finanční transakcí, ale i součástí jejich hodnot a životního postoje.

Ekonomické teorie zdůrazňují, že lidé zvažují náklady a přínosy darování (Karlan a List, 2007). Tento aspekt se objevuje i ve výpovědích respondentů. Zmiňují, že částka potřebná k podpoře dítěte je v jejich podmínkách poměrně nízká, a že relativně malý příspěvek může mít pro jednotlivce na Haiti velký pozitivní dopad. Míra efektivity pomoci tedy přispívá k jejich finálnímu rozhodnutí začít přispívat.

Výsledky odporují výzkumu DellaVigna, List a Malmendier (2012), který popisuje dárcovství pod tlakem nebo z pocitu viny. Respondenti své rozhodnutí prezentují jako dobrovolné a vnitřně motivované. Nezmiňují potřebu veřejného uznání ani materiální odměny. Právě naopak popisují, že o svém dárcovství často nemluví. To odpovídá závěrům autora Arielyho

a kol. (2009), že dobrovolné a nezištné dary mají pro dárce vyšší psychologickou hodnotu než dary spojené s vnější odměnou.

Ekonomický rozměr je patrný i ve vědomém omezení vlastní spotřeby ve prospěch podpory dítěte. Respondenti uváděli, že vnímají jako smysluplnější podpořit dítě k lepší budoucnosti než peníze utratit.

Silně se potvrdila souvislost mezi dárcovstvím a osobní identitou. Pro část respondentů bylo důležité, že se jedná o křesťanskou organizaci a že její morální hodnoty odpovídají těm jejich. Dárcovství je tak pro ně i vyjádřením toho kým jsou a jaké hodnoty jsou pro ně důležité (Kessler a Milkman, 2018).

Respondenti nehovoří o tom, že by chtěli vylepšit svou image před ostatními, proto nelze potvrdit výraznou roli reputace, zároveň si je autorka vědoma, že je možné, že to respondenti pouze nezmínili, ale byl to jeden z aspektů zapojení se do programu.

Pomoc považují za osobní záležitost a vychází z jejich vnitřního přesvědčení. Tento výsledek může souviset s charakterem programu, který umožňuje spíše soukromé a dlouhodobé zapojení než jednorázovou viditelnou formu daru.

Velký význam má neanonymní charakter pomoci. Možnost podporovat konkrétní dítě, dostávat zprávy o jeho pokrocích a mít přehled o využití financí posiluje pocit smysluplnosti a odpovědnosti, což potvrzuje teorii, že vnímaný dopad pomoci podporuje motivaci k dlouhodobé angažovanosti.

Dle Aknina a kol. (2013) pravidelná prosociální aktivita může měnit postoje a podporovat pocit globální propojenosti, s čímž souhlasí i výsledky, které uvádějí, že respondenti se díky adopci na dálku více zajímají o dění na Haiti a o situaci v rozvojových zemí obecně. Pomoc jim přináší nejen dobrý pocit, ale také hlubší uvědomění nerovností ve světě.

Důležitou roli hraje také důvěra v organizaci, která program realizuje. Respondenti oceňovali transparentní komunikaci, pravidelné informace o využití finančních prostředků a možnost osobního kontaktu s pracovníky organizace. Tento aspekt potvrzuje závěry studií zaměřených na filantropii, podle nichž je důvěra v organizaci jedním z klíčových faktorů ovlivňujících rozhodování dárců o tom, zda budou v pomoci pokračovat (Bekkers a Wiepking, 2010).

Výsledky výzkumu tedy ukazují, že motivace dárců zapojených do programu Adopce na dálku na Haiti jsou do značné míry v souladu s teoretickými koncepty popsanými v odborné literatuře pro jiné typy pomoci.

Závěr

Diplomová práce se zabývala tématem adopce na dálku, konkrétně programem Adopce na dálku na Haiti pod záštitou Arcidiecézní charitou Olomouc. V teoretické části práce byl popsán vývoj a fungování konceptu adopce na dálku, jeho možné dopady na děti a komunity a také motivace dárců zapojovat se do podobných forem pomoci. Součástí teoretické části byl také popis programu Adopce na dálku na Haiti a stručné představení aktuální situace v zemi.

Empirická část práce byla zaměřena na motivace dárců zapojených do tohoto programu. Data byla získána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s třinácti adoptivními rodiči a následně analyzována pomocí tematické analýzy. Výsledky ukázaly, že motivace dárců jsou různorodé a často vycházejí z osobních hodnot, životních zkušeností nebo vlivu okolí. Významnou roli hrála také možnost pomáhat konkrétnímu dítěti, která dává pomoci osobnější rozměr.

Výzkum zároveň ukázal, že pro dárce je důležitá důvěra v organizaci, která pomoc zprostředkovává. Transparentní komunikace, dostupnost informací a osobní přístup organizace mohou významně ovlivňovat ochotu dárců v programu setrvat. Pomoc prostřednictvím adopce na dálku má podle respondentů nejen praktický dopad na podporované děti, ale také osobní význam pro samotné dárce, kteří často popisovali pocit smysluplnosti a uspokojení z možnosti pomoci druhým.

Výsledky práce tak přispívají k lepšímu porozumění motivacím dárců zapojených do programu adopce na dálku a doplňují dosavadní poznání, které se dosud více zaměřovalo na dopady pomoci na samotné děti a komunity a motivace dárců pro jiné typy dárcovství a pomoci. Zároveň mohou být přínosné i pro organizace realizující podobné programy, protože poukazují na faktory, které jsou pro dárce při jejich rozhodování a dlouhodobé podpoře důležité.

Přehled literatury:

ALMAGHRABI, Abeer, 2022. Blockchain-based donations traceability framework. Sciencedirect [online]. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1319157822003512?via%3Dihub

AKNIN, L. B., BARRINGTON-LEIGH, C. P., DUNN, E. W., HELLIWELL, J. F., BURNS, J., BISWAS-DIENER, R. aj., 2013. Prosocial spending and well-being: Cross-cultural evidence for a psychological universal. Journal of Personality and Social Psychology, 104(4), 635–652. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.apa.org/pubs/journals/psp

ANDREONI, J., 1990. Impure altruism and donations to public goods: A theory of "warm-glow" giving. The Economic Journal, 100(401), 464–477. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://academic.oup.com/ej/article/100/401/464/5075213

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA OLOMOUC, 2025. *Jak pomáháme* [online]. [cit. 2025-11-12]. Dostupné z: https://www.acho.charita.cz/jak-pomahame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA PRAHA, n.d. Adopce na dálku [online]. [cit. 2025-03-31]. Dostupné z: https://praha.charita.cz/adopce/

ARIELY, D., BRACHA, A., & MEIER, S., 2009. Doing good or doing well? Image motivation and monetary incentives in behaving prosocially. American Economic Review, 99(1), 544–555. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.99.1.544

BANGLAKIDS, n.d. Adopce na dálku [online]. [cit. 2025-03-31]. Dostupné z: https://www.banglakids.cz/cz/sekce/adopce-na-dalku-3/

BEKKERS, R., a WIEPKING, P., 2010. A literature review of empirical studies of philanthropy: Eight mechanisms that drive charitable giving. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 40(5), 924–973. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0899764010380927

BÉNABOU, R., & TIROLE, J., 2006. *Incentives and prosocial behavior. American Economic Review,* 96(5), 1652–1678. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.96.5.1652

BORNSTEIN, E. 2001. Child sponsorship, evangelism, and belonging in the work of World Vision Zimbabwe. American Ethnologist, Psychology of aid. London: Routledge.

BRADLEY, Miriam, 2023. Drought and Famine in Ethiopia, 1983–1985. Oxford academic [online]. [cit. 2026-02-09]. Dostupné z: https://academic.oup.com/book/46670/chapter/410143981

BRETT, EA, 2010. Participation and accountability in development management. *Taylor and Francis* [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00220380412331293747

CENTRUM NAROVINU, n.d. Podrobnější informace k programu Adopce afrických dětí – projektu pomoci na dálku [online]. [cit. 2025-03-31]. Dostupné z: https://www.centrumnarovinu.cz/content/podrobnejsi-informace-k-programu-adopce-africkych-deti-projektu-pomoci-na-dalku

COMPASSION INTERNATIONAL, 2024. *What is compassion* [online]. [cit. 2025-04-01]. Dostupné z: https://www.compassion.com/about/what-is-compassion.htm

COTRINO, Nathalye, 2026. Haiti Criminal Groups Trafficking Children Amid State Collapse. Human right watch [online]. [cit. 2026-03-04]. Dostupné z: https://www.hrw.org/news/2026/02/20/haiti-criminal-groups-trafficking-children-amid-state-collapse

DELLAVIGNA, S., LIST, J. A., & MALMENDIER, U., 2012. Testing for altruism and social pressure in charitable giving. The Quarterly Journal of Economics, 127(1), 1–56. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://academic.oup.com/qje/article/127/1/1/1881493

DUNN, E. W., AKNIN, L. B., & NORTON, M. I., 2008. Spending money on others promotes happiness. Science, 319(5870), 1687–1688. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.science.org/doi/10.1126/science.1150952

EEKELEN, Willem, 2013. Revisiting child sponsorship programmes. *Taylor and Francis* [online]. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09614524.2013.790936?scroll=top&needAccess=true#d1e203

ELL, D., & CARENS, J. H., 2004. The ethical dilemmas of international human rights and humanitarian NGOs: Reflections on a dialogue between practitioners and theorists. Human Rights Quarterly

GREM, Darren, 2021. God's Internationalists: World Vision and the Age of Evangelical Humanitarianism. Oxford academy [online]. [cit. 2026-02-09]. Dostupné z: https://academic.oup.com/jah/article/108/2/410/6367880

GURBIN, J., 2008. (Mis)placing race: Deconstructing my thin televised advertisements for three child sponsorship organizations. Master dissertation. Ottawa: University of Ottawa

HARBAUGH, W. T., MAYR, U., & BURGHART, D. R., 2007. Neural responses to taxation and voluntary giving reveal motives for charitable donations. Science, 316(5831), 1622–1625. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.science.org/doi/10.1126/science.1140738

CHABBOTT, Colette, 2003. Constructing Education for Development International Organizations and Education for All. Taylor and Francis [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203055991/constructing-education-development-colette-chabbott

CHARITA PRO HAITI, n.d. O nás [online]. [cit. 2025-03-31]. Dostupné z: https://haiti.cz/o-nas/

CHILDFUND, 2025. History [online]. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z: https://www.childfund.org/about-us/who-we-are/history/

CHILDREN INTERNATIONAL, n.d. Where we work [online]. [cit. 2025-05-19]. Dostupné z: https://www.children.org/see-the-impact/where-we-work/africa

IOM, 2026. Haiti — Report on the internal displacement situation — Round 12 (December 2025). International Organization for Migration [online]. [cit. 2026-03-16]. Dostupné z: https://dtm.iom.int/reports/haiti-report-internal-displacement-situation-round-12-december-2025

KAELL, Hillary, 2021. The long history of child sponsorship, c.1700–1950. *Oxford academic* [online]. [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: https://academic.oup.com/histres/article/95/267/45/6421521

KARLAN, D., & LIST, J. A., 2007. Does price matter in charitable giving? Evidence from a large-scale natural field experiment. American Economic Review, 97(5), 1774–1793. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.97.5.1774

KAŻMIERCZAK, M., PAWLICKA, P., ŁADA-MAŚKO, A. B., van IJZENDOORN, M. H., & BAKERMANS-KRANENBURG, M. J., 2020. How well do couples care when they are expecting their first child? Family and dyadic predictors of parental sensitivity in expectant couples. Frontiers in Psychiatry, 11, 562707. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://www.frontiersin.org/journals/psychiatry/articles/10.3389/fpsyt.2020.562707/full

KESSLER, J. B., & MILKMAN, K. L., 2018. Identity in charitable giving. Management Science, 64(2), 845–859. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://pubsonline.informs.org/doi/abs/10.1287/mnsc.2016.2582

LEE, S-J. 2010. Good will does not always lead to good deed. In TBF (The Beautiful Foundation) 10th anniversary conference, November 4, Seoul, South Korea.

LI, V., 2016. Shopping for change: World Vision Canada and consumption-oriented philanthropy in the age of philanthrocapitalism. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations

LOK, I., & DUNN, E. W., 2022. Are the benefits of prosocial spending and buying time moderated by age, gender, or income? PLoS One, 17(6), e0269636. [online]. [cit. 2025-11-03]. Dostupné z: https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9182255/

MUSIL, Roman, 2025. Osobní rozhovor

NADACE MEZINÁRODNÍ POTŘEBY, n.d. *Kde pomáháme* [online]. [cit. 2025-05-19]. Dostupné z: https://mezinarodni-potreby.cz/kde-pomahame/

OECD, 2024. *Development Co-operation Report 2024* [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://www.oecd.org/en/publications/development-co-operation-report-2024_357b63f7-en.html

OMER, Sevil, 2025. Hurikán Melissa: Fakta, nejčastější dotazy a jak pomoci. World Vision [online]. [cit. 2026-03-05]. Dostupné z: https://www.worldvision.org/disaster-relief-news-stories/hurricane-melissa-facts-faqs-and-how-to-help

PLAN INTERNATIONAL, n.d. Accountability: Policies and Commitments. *Plan International* [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://plan-international.org/accountability/policies-commitments/

PLAN INTERNATIONAL, n.d. How we are financed. *Plan International* [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://plan-international.org/accountability/finance/

RABBITTS, Frances, 2012. Child sponsorship, ordinary ethics and the geographies of charity. Sciencedirect [online]. [cit. 2026-02-03]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0016718512000929?via%3Dihub

RAUPACH, Arabella, 2023. Evaluating the impact of a child sponsorship programme on paediatric health and development in Calauan, Philippines: A retrospective audit. Wiley [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jpc.16496

REDNER, Jane, 2015. Evolution of child sponsorship. *World Vision* [online]. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z: https://www.worldvision.org/sponsorship-news-stories/evolution-of-child-sponsorship

SANON, Evens, 2026. Haiti zahajuje registraci pro volby, které by měly být prvními za deset let. AP [online]. [cit. 2026-03-05]. Dostupné z: https://apnews.com/article/haiti-elections-party-registration-council-gangs-86a6f681d62827d496e2d358940bd12f

SAVE THE CHILDREN, n.d. Financial Statements and Information. Save the children [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: https://www.savethechildren.org/us/about-us/financial-information

SAVE THE CHILDREN, 2020. Global Sponsorship Theory of Change. *Child rights resource centre* [online]. [cit. 2025-04-02]. Dostupné z: https://resourcecentre.savethechildren.net/document/global-sponsorship-theory-change/

SAVE THE CHILDREN, 2025. *Why save the children.* [online]. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z: https://www.savethechildren.org/us/about-us/why-save-the-children

SCHMIDT, Kai, 2017. Solving Challenges in Developing Countries with Blockchain Technology. *Frankfurt school* [online]. [cit. 2025-04-06]. Dostupné z: http://explore-ip.com/2017_Solving-Challenges-in-Developing-Countries-with-Blockchain-Technology.pdf

THE INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE, 2026. Haiti's gang violence crisis: What to know and how to help. The International Rescue Committee [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: https://www.rescue.org/article/haitis-gang-violence-crisis-what-know-and-how-help

UNBOUND, 2025. Where your money goes. Unbound [online]. [cit. 2026-02-10]. Dostupné z: https://dev-unbound-cms.unbound.org/about/financials?utm_source.com

UNICEF, 2025. The State of the World's Children 2025. Unicef [online]. [cit. 2026-02-23]. Dostupné z: https://www.unicef.org/reports/state-of-worlds-children/2025

UNICEF, 2026. Crisis in Haiti. UNICEF [online]. [cit. 2026-03-16]. Dostupné z: https://www.unicef.org/emergencies/crisis-haiti#crisis-snapshot

WATSON, Brad, 2014. The origins of international child sponsorship. Taylor a Francis [online]. [cit. 2025-02-16]. Dostupné z: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09614524.2015.1064362

WFP, 2023. Haiti country strategic plan (2024–2028). World food programme [online]. [cit. 2026-03-16]. Dostupné z: https://www.wfp.org/operations/ht03-haiti-country-strategic-plan-2024-2028

WONTANARA, 2020. *O nás* [online]. [cit. 2025-03-31]. Dostupné z: https://www.wontanara.cz/index.php/cs/o-nas

WORLD BANK GROUP, 2024. OVERVIEW: HAITI. World Bank [online]. [cit. 2026-03-16]. Dostupné z: https://www.worldbank.org/ext/en/country/haiti#tab-economy

WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2025. Haiti: WHO Health Emergency Appeal 2025. WHO [online]. [cit. 2026-03-16]. Dostupné z: https://www.who.int/publications/m/item/haiti--who-health-emergency-appeal-2025

WORLD VISION, 2025. *Our history* [online]. [cit. 2025-03-07]. Dostupné z: https://www.wvi.org/our-history

WYDICK, Bruce, 2013. Does International Child Sponsorship Work? A Six-Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes. *The university of Chicago press journals* [online]. [cit. 2026-02-03]. Dostupné z: https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/670138

ZIDEK, Petr, 2011. 'Adopce na dálku nejsou fér, vzdělání potřebují i ošklivé děti'. Lidovky [online]. [cit. 2025-05-19]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/adopce-na-dalku-nejsou-fer-vzdelani-potrebuji-i-osklive-deti.A110806_203952_moje-penize_sk